

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ PECULIARITIES OF PROFIT FORMATION AT THE ENTERPRISE

УДК 658

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct49-51>

Стащук О.В.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри фінансів
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Шептицька Л.Р.

студентка
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

Крижанівський С.О.

студент
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

Stashchuk Olena

Lesya Ukrainka Volyn National University
Sheptytska Lada

Lesya Ukrainka Volyn National University
Kryzhanivskiy Stanislav

Lesya Ukrainka Volyn National University

Стаття присвячена дослідженню теоретичних аспектів формування прибутку на підприємстві. Розглянуто трактування поняття прибутку з часів Ф. Кене до вчених сучасності. Розкрито види прибутку як економічної, бухгалтерської, податкової категорії залежно від користувачів інформації. Вивчено і проаналізовано фактори впливу на формування прибутку суб'єкта господарювання. Показано різні підходи сучасних економістів щодо методик розрахунку прибутку суб'єктів господарювання різних видів економічної діяльності. Розкрито сучасні методи обчислення прибутку підприємства для різних потреб аналізу діяльності економічного агента. Вказано досягнення і недоліки розрахунку прибутку для різних потреб користувачів інформації. В кінці роботи наведено висновок з узагальненими поглядами економістів на прибуток, визначено подальші перспективні напрями дослідження процесу формування прибутку суб'єктів господарювання.

Ключові слова: прибуток, методика розрахунку прибутку, дохід, витрати, види прибутку.

Стаття посвящена исследованию теоретических аспектов формирования

прибыли на предприятии. Рассмотрены трактовки понятия прибыли со времен Ф. Кене до ученых современности. Раскрыты виды прибыли как экономической, бухгалтерской, налоговой категории в зависимости от пользователей информации. Изучены и проанализированы факторы влияния на формирование прибыли предприятия. Показаны различные подходы современных экономистов относительно методики расчета прибыли субъектов хозяйствования различных видов экономической деятельности. Раскрыты современные методики исчисления прибыли предприятия для различных нужд анализа деятельности экономического агента. Указаны достижения и недостатки расчета прибыли для различных потребностей пользователей информации. В конце работы представлен обширный вывод с обобщенными взглядами экономистов на прибыль, определены дальнейшие перспективные направления исследования процесса формирования прибыли субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: прибыль, методика расчета прибыли, доход, затраты, виды прибыли.

The article is devoted to the formation of enterprise profits in the theoretical aspect. The relevance of the research topic is that the main task of every entrepreneur is to master effective methods of organization of production and sale of products, with which you can get the most profit. That is, the study of issues of increasing the profitability of enterprises becomes very urgent, which makes it appropriate to consider this issue. The concept of profit formation from the time of F. Quesnay to modern scientists. As a result, it is concluded that profit is the main goal of every enterprise in a market economy. It is the result of only skillful and successful implementation of this business, expressed in monetary terms. Profit is the simplest and at the same time the most complex category of a market economy, which performs many important functions and tasks. The types of profit as an economic, accounting, tax category depending on the users of information are revealed. The factors influencing its formation depending on the type of profit are studied and analyzed. The different approaches of modern economists to the method of calculating the profit of economic entities in different industries are shown. Modern methods of calculating the company's profit for various needs of the analysis of the economic object. The achievements and shortcomings of profit calculation for different needs of information users are indicated. At the end of the work, an extensive conclusion is presented with generalized views of economists on profit. In our opinion, the amount of profit depends on interacting factors. These include: the number of goods sold; the size of the established margin; pricing policy; scope of activity; gross costs; current assets turnover; capital composition; capital adequacy of employees; number of employees; tax capacity; expenses financed from profits. Further perspective directions of research are determined. It is concluded that timely research and analysis of the impact of these factors on the profit of the enterprise, identifying positive and negative changes in the profit of the entity, allows it to make timely management decisions to maximize profits in changing external and internal environment in future periods.

Key words: profit, methods of profit calculation, income, expenses, enterprise profit.

Постановка проблеми. Прибуток є спонукальним мотивом і джерелом фінансування діяльності суб'єктів господарювання. Він приводить у кругообіг всі фактори виробництва – капітал, працю, природні ресурси, підприємницькі здібності – з метою створення готового продукту, його подальшої реалізації та отримання прибутку.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що головним завданням кожного суб'єкта господарювання є опанування ефективними методами організації виробництва та реалізації продукції, за допомогою яких можна максимізувати свій прибуток. Тобто дослідження питань підвищення прибутковості підприємств стає нагальним, особливо в умовах економічної нестабільності. Усе це зумовлює необхідність подальшого дослідження питання проблематики формування прибутку суб'єктами господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Законодавчі умови формування та розподілу прибутку знаходять своє відображення у вітчизняному законодавстві [1; 2], постановах та інструкціях відповідних міністерств та відомств. Вирішенню питання формування прибутку підприємств присвятили свої праці такі науковці, як О.М. Бандурка [3], Ю. Бриггем [5], Л. Гапенски [5], А. Гропеллі [10], М.Я. Коробов [3], Г.В. Кошельок [14], П.І. Орлов [3], Е. Нікбахт [10], К.Я. Петрова [3], Й.М. Петрович [12], О.Г. Янковий [14], О. Stashchuk, Т. Shmatkovska [15] та інші. Авторами досліджено питання, присвячені значенню та сутності прибутку, порядку його обчислення, історії розвитку теорій про прибуток. Водночас зміна зовнішніх та внутрішніх умов господарювання підприємств визначає потребу у постійному дослідженні особливостей формування та розподілу прибутку суб'єктів господарювання.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення теоретичних основ формування прибутку. Необхідно розкрити види прибутку як економічної, бухгалтерської, податкової категорії залежно від користувачів інформації. Вивчити і проаналізувати фактори впливу на формування прибутку суб'єкта господарювання. Розкрити сучасні методики обчислення прибутку підприємства для різних потреб аналізу діяльності економічного агента.

Виклад матеріалу дослідження. Протягом декількох століть вважалося, що прибуток є основною метою створення та функціонування підприємства й одним з основних фінансових показників оцінки господарської діяльності господарюючого суб'єкта. Прибуток – це показник, який найбільш повно характеризує господарську діяльність підприємства: ефективність виробництва, обсяг та якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості готової продукції.

З переходом економіки країн світу до ринкового господарства посилюється багатоаспектне розуміння сутності прибутку. Акціонерне, приватне та іншої форми власності підприємство, отримавши фінансову самостійність та незалежність, самостійно вирішує, на які потреби та в яких розмірах використовувати прибуток, який залишається після сплати всіх податків до бюджету та інших обов'язкових платежів. Питання отримання та розподілу прибутку сьогодні залишаються досить актуальними, тому що велика кількість суб'єктів господарювання працює збитково. Один з етапів економічної думки стосовно прибутку протягом розвитку економічної теорії загалом.

Сутності терміну «прибуток» завжди приділялась значна увага вченими та змінювалася протягом розвитку економічної теорії. Зокрема, М.І. Бойчик, П.С. Харів та М.І. Хопчан узагальнили основні підходи видатних учених економічної думки щодо розуміння сутності (табл. 1) [5, с. 18].

Вперше пояснити природу прибутку в економічній теорії робили спробу меркантилісти, які проводили дослідження у сфері обігу та вважали, що прибуток виникає в зовнішній торгівлі в результаті продажу товарів за кордоном дорожче, ніж їх придбали [5, с. 40].

Фізіократи, які прийшли на зміну меркантилістам, перенесли дослідження зі сфери обігу в сферу виробництва та зазначали, що вплив сил природи веде до зростання споживчих вартостей вище витрат виробництва. В «Економічній таблиці» Ф. Кене гроші – не більш ніж засіб обігу, торгівля по суті зводиться до бартерного обміну, а виробництво сільськогосподарської продукції автоматично генерує прибуток, отримання якого дозволяє перейти до наступного виробничого циклу [5, с. 60].

Найближче до розуміння змісту прибутку, на думку О.М. Бандурки, М.Я. Коробова, П.І. Орлова, К.Я. Петрової, підійшли класики буржуазної політичної економії Т.-Р. Мальтус, В. Петті, А. Сміт, С. Сісмонді. Класична політекономія визначала прибуток як вирахування з продукту праці робітників на користь підприємця. Крім того, А. Смітом введено поняття «нова вартість», яку створюють наймані робітники та яка розпадається на дві частини: заробітну плату і прибуток підприємця [3, с. 187].

Представником вітчизняної економічної думки виступає М. Туган-Барановський. Щодо прибутку, то його абсолютна величина, за теорією М. Туган-Барановського, визначається тими самими факторами, що й величина заробітної плати. Прибуток він розглядав як історичну категорію, соціальною основою якої є власність на засоби виробництва [5, с. 189].

У наш час в економічній літературі прибуток розглядають як дохід від використання факторів виробництва, а також як плату за ризик, невизначеність результатів підприємницької діяльності.

Із врахуванням розглянутих основних характеристик прибутку його поняття в найбільш узагальненому вигляді формулюють американські вчені-економісти Е. Нікбахт, А. Гропеллі, автори посібника «Фінанси» (2002). Науковці зазначають, що прибуток – це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що являє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами в процесі здійснення цієї діяльності [10, с. 7]. Вважаємо це визначення цілком таким, яке максимально враховує усі особливості формування та використання.

Таблиця 1

Підходи щодо розуміння сутності прибутку відомими вченими-економістами

№ з/п	Вчений	Формулювання
1	Т. Мен	Перевищення ціни реалізації над ціною придбання
2	Ф. Кене	Зростання споживчих вартостей понад витрати виробництва
3	А. Сміт	Вирахування з продукту праці працівників на користь підприємця
4	Ж.Б. Сей	Винагорода підприємця за продуктивну послугу
5	Н. Сеніор	Винагорода підприємця за ризик
6	К. Маркс	Перетворена форма додаткової вартості, результат відношення між додатковим і необхідним робочим часом

Джерело: складено авторами за [5, с. 18]

М.Д. Білик у навчальнику посібнику «Управління фінансами підприємств» (2008) та колектив авторів «Економіка підприємства» (2009) М.І. Бойчик, П.С. Харів, М.І. Хопчан сходяться в думках і виділяють такі характерні риси прибутку:

1) прибуток являє собою форму доходу підприємця, що здійснює певний вид діяльності [2, с. 205];

2) прибуток є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху;

3) прибуток не є гарантованим доходом підприємця, що вклав свій капітал в той чи інший вид бізнесу. Він є результатом тільки вправного та успішного здійснення цього бізнесу;

4) прибуток є вартісним показником, вираженим у грошовій формі – вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених затрат тощо, а також із діючим порядком його податкового регулювання [5, с. 444].

Із набуттям чинності норм Податкового кодексу України від 02.12.2010 року №2755-VI порядок оподаткування суб'єктів господарювання податком на прибуток підприємств зазнає значних змін.

Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з: доходу від операційної діяльності визнається в розмірі договірної (контрактної) вартості, але не менше ніж сума компенсації, отримана в будь-якій формі, в тому числі за зменшення зобов'язань; інших доходів [1].

Вітчизняні дослідники С.Ф. Покропивний, В.М. Колот та фінансисти О.П. Крайник, З.В. Клепикова основними функціями прибутку називають такі: слугує мірилом, що дає змогу оцінити результати господарської діяльності підприємства; є джерелом винагороди засновникам (власникам) підприємства. За показником прибутку визначається частка доходів засновників (власників) підприємства та розміри очікуваних дивідендів (для акціонерних товариств); в умовах ринкових відносин прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та вдосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування [15, с. 300]; прибуток виступає критерієм доцільності під час схвалення господарських рішень на підприємстві. Оскільки більшість рішень підприємства пов'язані з витрачанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, тому вони мають розглядатись з урахуванням величини прибутку, який підприємство отримає у результаті їхньої реалізації; прибуток є основним фінансовим важелем під час формування надходжень до бюджету країни. Регулюючи розміри прибутку, що залишаються у розпорядженні підприємств, держава стимулює ділову активність суб'єктів господарювання [8, с. 162].

Отже, можемо констатувати, що прибуток, безперечно, є основною метою діяльності кожного суб'єкта господарювання в ринковій економіці незалежно від форми його власності, масшта-

бів діяльності та організаційно-правової форми ведення бізнесу. Прибуток є також результатом ефективного ведення підприємницької діяльності, вираженим у грошовій формі. Водночас категорія прибутку є достатньо складною у ринковій економіці, оскільки залежить від великої кількості як зовнішніх, так і внутрішніх чинників його формування та розподілу, а також виконує багато основоположних функцій та завдань.

Науковець Й.М. Петрович у своїх дослідженнях пов'язує отримання прибутку з такими напрямками діяльності підприємства, як:

1) основна діяльність. Її результатом є прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а розрахунок такого прибутку здійснюється шляхом віднімання з виручки від реалізації суми непрямих податків, а також витрат, що включаються в собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг). Залежно від сфери, виду діяльності підприємства є деякі особливості формування цього прибутку, методики його розрахунку;

2) діяльність, що не є основною для даного підприємства, але пов'язана з реалізацією матеріальних і нематеріальних цінностей, окремих видів послуг. Її визначають як прибуток від іншої реалізації. Прибуток від іншої реалізації може бути отриманий за реалізації на сторону продукції підсобних, допоміжних і обслуговуючих виробництв. Прибуток від реалізації цінних паперів обчислюється як різниця між ціною і ціною придбання. При цьому з ціни реалізації виключаються витрати, пов'язані з їх реалізацією (комісійний збір) [12, с. 212].

Ю. Осипова у своїх дослідженнях, окрім вище зазначених видів прибутку залежно від виду діяльності підприємства, виокремлює ще й такі:

– діяльність, пов'язана зі здійсненням фінансових інвестицій. У результаті таких операцій підприємства одержують прибуток у вигляді дивідендів на акції, від вкладання коштів у статутні фонди інших підприємств (прибутки від володіння корпоративними правами); у вигляді відсотків на державні цінні папери, облігації підприємств, на депозитні рахунки.

– Діяльність, пов'язана з отриманням позареалізаційних прибутків і виникненням позареалізаційних витрат підприємств. До них належать: прибутки і збитки минулих років, що виявлені у звітному періоді; невідшкодовані збитки від надзвичайних ситуацій; надходження боргів, списаних раніше як безнадійні; штрафи, пені, неустойки за порушення господарських договорів суб'єктами господарювання у зв'язку із застосуванням фінансових санкцій; штрафи, отримані за несвоєчасне погашення податкового кредиту з державного бюджету; прибуток від завищення цін і тарифів; курсова різниця від операцій в іноземній валюті; прибуток і збиток від ліквідації основних засобів; вартісна різниця відвантаженої та отриманої час-

тини виконаного повністю бартерного контракту; прибуток (збиток) від спільної діяльності тощо [11, с. 252–253].

Класифікація прибутку спостерігається і у вітчизняній законодавчо-нормативній базі, на основі якої можна виділити такі види прибутку (табл. 2) [2].

Враховуючи той факт, що отримання прибутку пов'язане з багатьма напрямками діяльності підприємства, можемо спостерігати різні підходи науковців до класифікації прибутку та методики його обчислення. Зокрема, відзначимо такі відмінності у підходах дослідників до цієї проблематики.

Так, І.В. Зятковський визначає різницю у формуванні прибутку за сферами діяльності суб'єкта господарювання. Для прикладу, у виробничій сфері вона буде полягати у методиці розрахунку прибутку від реалізації продукції стосовно промислових і сільськогосподарських підприємств, будівельних організацій, підприємств транспорту. У сфері послуг по-різному визначатиметься прибуток від надання послуг комерційними банками, страховими компаніями, інвестиційними фондами, підприємствами торгівлі. На підприємствах виробничої сфери можуть бути застосовані три методи розрахунку прибутку від реалізації продукції: прямого розрахунку, за показниками витрат на одну гривню продукції, економічний (аналітичний) метод [7, с. 315].

Розрахунок прибутку на основі показника витрат

на 1 грн. продукції. Така методика розрахунку застосовується в цілому для підприємства та є достатньо укрупненою. Для розрахунку використовують інформацію про виробничі витрати, реалізацію продукції за попередній період, а також очікувану їх зміну, що прогнозується в наступному періоді. Такий метод не дає можливості визначити вплив окремих чинників на обсяг прибутку та його зміну [7, с. 316].

Аналітичний метод може використовуватися для розрахунку прибутку від випуску (реалізації) продукції. Він відрізняється від уже розглянутих методів розрахунку прибутку тим, що дає змогу визначити не тільки загальну суму прибутку, але також і вплив на неї зміни окремих чинників: обсягу виробництва (реалізації) продукції; собівартості продукції; рівня оптових цін і рентабельності продукції, асортименту та якості продукції [7, с. 316].

Розрахунок прибутку цим методом здійснюється окремо за порівнянню і непорівнянню продукцією в плановому періоді. У свою чергу розрахунок прибутку за порівнянню продукцією передбачає визначення очікуваного базового прибутку і базової рентабельності продукції.

Розрахунок базового прибутку здійснюється на основі звітних або очікуваних даних за попередній період. Базовий прибуток – це прибуток від випуску (реалізації) продукції в періоді, що передував плановому. Прибуток від випуску (реалізації) непорівнянної продукції може бути розрахований методом прямого розрахунку, якщо є відповідні вихідні дані. За браком

Таблиця 2

Класифікація прибутку

Класифікаційна ознака	Види прибутку
1. За характером відбиття в обліку	Бухгалтерський прибуток
	Економічний прибуток
2. За характером діяльності підприємства	Прибуток від звичайної діяльності
	Прибуток від надзвичайних
3. За основними видами господарських операцій підприємства	Прибуток від реалізації продукції
	Прибуток від позареалізаційних операцій
4. За основними видами діяльності підприємства	Прибуток від операційної діяльності
	Прибуток від інвестиційної діяльності
	Прибуток від фінансової діяльності
5. За складом елементів, що формують прибуток	Маржинальний прибуток характеризує
	Валовий прибуток характеризує
	Фінансові результати від позареалізаційних операцій.
	Чистий прибуток
6. За характером оподаткування прибутку	Оподаткована частина прибутку.
	Неоподаткована частина прибутку.
7. За характером інфляційної «очистки» прибутку	Номинальний прибуток
	Реальний прибуток
8. За достатністю рівня формування	Нормальний прибуток
	Низький прибуток
	Високий прибуток
9. За ступенем використання	Нерозподілений прибуток
	Розподілений прибуток

Джерело: складено авторами

таких прибуток розраховується для всієї непорівнянної продукції з використанням показника середньої рентабельності продукції по підприємству [6, с. 213].

Слід зазначити, що в тому разі, коли розрахунок прибутку розглянутими вище методами здійснений виходячи із загального випуску продукції, окремо розраховується прибуток від реалізації продукції. При цьому враховуються обчислена сума прибутку від випуску, а також зміна прибутку в залишках нереалізованої продукції [6, с. 215].

Прибуток у залишках нереалізованої продукції можна розраховувати за методом прямого розрахунку. Проте, повнота та можливість його визначення залежить від наявності повної та своєчасної відповідної інформації.

Отже, із розглянутих методів обчислення прибутку метод прямого розрахунку практично може бути використаний на підприємствах різних сфер діяльності і галузей економіки. Щодо аналітичного методу розрахунку і методу з використанням показника витрат на 1 грн. продукції, то методологія й окремі положення можуть бути застосовані також і на підприємствах сфери послуг.

Отже, як бачимо, метод прямого розрахунку можна вважати універсальним та таким, який доцільно застосовувати на підприємствах усіх без винятку форм власності, масштабів економічної діяльності, видів економічної діяльності та організаційно-правової форми ведення бізнесу.

Дослідники О.Г. Янковий та Г.В. Кошельок у своїх дослідженнях звертають увагу на внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства. До таких чинників вони відносять:

- обсяг діяльності підприємства;

– стан та ефективність використання ресурсів підприємства;

– рівень доходів;

– рівень витрат;

– ефективність цінової та асортиментної політики.

Водночас до зовнішніх факторів впливу на формування прибутку підприємства науковці відносять ті, котрі не залежать від діяльності підприємства, а саме:

– державне регулювання на окремі види продукції;

– зміна цін на послуги інших галузей економіки;

– особливості вітчизняної системи оподаткування, а також можливості підприємства до самофінансування та впровадження ефективної дивідендної політики; зміна облікової ставки НБУ та, відповідно, відсоткових ставок за банківськими кредитами для суб'єктів господарювання [14].

На наш погляд, обсяг формування прибутку суб'єктів господарювання залежить від таких релевантних чинників (рис. 1).

Отже, своєчасне дослідження та аналіз впливу зазначених чинників на обсяг прибутку підприємства, виявлення позитивних та негативних змін прибутку суб'єкта господарювання дозволяє йому вчасно прийняти правильні управлінські рішення щодо максимізації розміру прибутку в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища в майбутніх періодах.

Отже, своєчасне дослідження та аналіз впливу зазначених чинників на обсяг прибутку підприємства, виявлення позитивних та негативних змін прибутку суб'єкта господарювання дозволяє йому вчасно прийняти правильні управлінські рішення щодо максимізації розміру прибутку в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища в майбутніх періодах.

Висновки з проведеного дослідження. У процесі проведеного дослідження нами систематизовано основні наукові підходи до трактування сутності прибутку підприємств та особливостей його формування. Можемо констатувати, що еволюція підходів до розуміння поняття прибутку підприємства була зумовлена особливостями процесу обміну товарів, видом економічної діяльності суб'єкта гос-

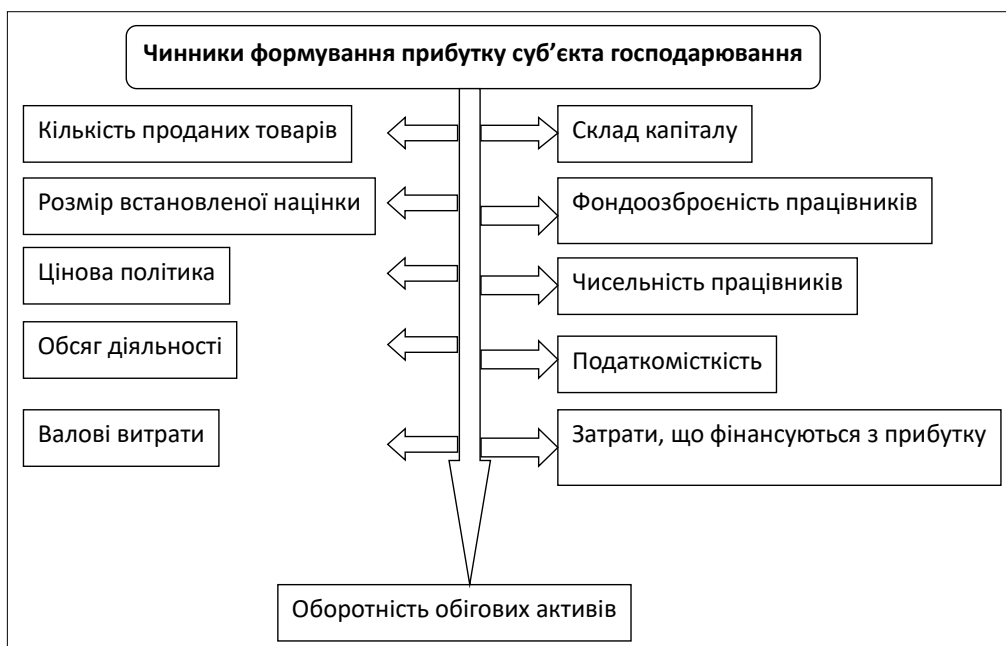

Рис. 1. Чинники формування прибутку суб'єкта господарювання

Джерело: складено на основі [7; 11; 15]

подарювання, що і визначало відмінності у методиці розрахунку прибутку підприємства. На наш погляд, окремі ототожнення поняття прибутку та доходу підприємств не зовсім коректні, позаяк такі показники мають різну методику свого розрахунку. Поняття прибутку підприємства в сучасних умовах розвитку ринкової економіки доцільно трактувати як частину доходу, яка залишається після вирахування всіх витрат, пов'язаних із отриманням цього прибутку, а також витрат зі сплати податків. Перспективними напрямками майбутніх досліджень є ідентифікація релевантних чинників формування прибутку підприємств залежно від видів їхньої економічної діяльності, а також у розрізі підприємств реального та фінансового сектору економіки країни. Особливу увагу необхідно приділити особливостям впливу такого чинника, як введення карантинних обмежень та локдаунів, на прибутковість прибутку підприємства в умовах коронавірусної інфекції COVID-19.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України (остання редакція від 14.10.2020 р.). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.10.2020).
2. Положення бухгалтерського обліку : Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-otchet-o-finansovyx-rezultatax-otchet-o-sovokupnom-doxode> (дата звернення: 20.10.2020).
3. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. *Фінансова діяльність підприємства* : підручник. Київ : Либідь, 2009. 312 с.
4. Білик М.Д. *Управління фінансами підприємств*. Київ : Знання, 2008. 362 с.
5. Бойчик М.І., Харів П.С., Хопчан М.І. *Економіка підприємства*. Львів : Сполом, 2009. 212 с.
6. Бригхем Ю., Гапенски Л. *Финансовый менеджмент* / пер. с англ. под ред. В.В. Ковалева. Санкт-Петербург : Экономическая школа, 2009. Т. 1. 497 с.
7. Зятковський І.В. *Фінанси підприємств* : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2013. 264 с.
8. Крайник О.П., Клепикова З.В. *Фінансовий менеджмент* : Навч. посіб. Львів : Інтеллект; Київ : Дакор, 2010. 260 с.
9. Максимовский С.Д. *Акционерные общества*. Москва : ЮНИТИ, 2019. 473 с.
10. Нікбахт Е., Гропеллі А. *Фінанси*. Київ : Вік, Глобус, 2012. 569 с.
11. *Основы предпринимательской деятельности* / под ред. Ю. Осипова. Москва : Прогресс, 2012. 432 с.
12. Петрович Й.М. *Економіка виробничого підприємництва*. Київ : Знання, 2011. 462 с.
13. Покропивний С.Ф., Колот В.М. *Підприємництво: стратегія, організація, ефективність*. Київ : КНЕУ, 2019. 352 с.
14. Янковий О.Г., Кошельок Г.В. *Фактори формування прибутку підприємства*. *Вісник Одеського економічного університету*. 2017. С. 20–27.
15. Stashchuk O.V., Shmatkovska T.O. Profitability of Agricultural Enterprises in Ukraine (On the Case of Lviv Region): Assessment of Trends and Interdependencies. *British Journal of Economics, Management & Trade*, 2017. Vol. 16(1). P. 1–16. URL: http://www.journalrepository.org/media/journals/BJEMT_20/2016/Dec/Shmatkovska1612016BJEMT28637_.pdf (дата звернення: 20.10.2020).

REFERENCES:

1. Tax Code of Ukraine (2011) (latest edition dated 14.10.2020). Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), no 13-14, 15-16, 17, p. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 20 October 2020).
2. Statement of financial performance (Statement of comprehensive income). URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-otchet-o-finansovyx-rezultatax-otchet-o-sovokupnom-doxode> (accessed 20 October 2020).
3. Bandurka O.M., Korobov M.Ya., Orlov P.I., Petrova K.Ya. (2009) *Finansova diialnist pidpriemstva* [Financial activity of the enterprise]. Kyiv: Lybid. (in Ukrainian)
4. Bilyk M.D. (2008) *Upravlinnia finansamy pidpriemstv* [Financial Management of Enterprises]. Kyiv: Znania. (in Ukrainian)
5. Boychik M.I., Khariv P.S., Hopchan M.I. (2009) *Ekonomika pidpriemstva* [Economics of the enterprise]. Lviv: Spolom. (in Ukrainian)
6. Brigham Y., Gapensky L. (2009) *Finansovyy menedzhment* [Financial Management]. Saint-Petersburg: School of Economics. (in Russian)
7. Zyatkovsky I.V. (2013) *Finansy pidpriemstv* [Finance of enterprises]. Kyiv: Kondor. (in Ukrainian)
8. Krainyk O.P., Klepikova Z.V. (2010) *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. Lviv: Intelligence; Kyiv: Dakor. (in Ukrainian)
9. Maksimovsky S.D. (2012) *Aksionerneye obshchestva* [Joint-stock companies]. Moscow: UNITY. (in Russian)
10. Nikbacht E., Gropelli A. (2012) *Finansy* [Finance]. Kyiv: Vik, Ghlobus. (in Ukrainian)
11. Osipova Yu. (ed.) (2012) *Osnovy predprinimatel'skoy deyatel'nosti* [Fundamentals of entrepreneurial activity]. Moscow: Progress. (in Russian)
12. Petrovich J.M. (2011) *Ekonomika vyrobnychogho pidpriemnyctva* [Economics of industrial entrepreneurship]. Kyiv: Znania. (in Ukrainian)
13. Pokropivny S.F., Kolot V.M. (2019) *Pidpriemnyctvo: strateghija, orghanizacija, efektyvnistj* [Entrepreneurship: strategy, organization, efficiency]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
14. Yankovy O.G., Koshelyok G.V. (2017) Factors of profit formation of the enterprise. *Bulletin of Odessa Economic University*, pp. 20–27.
15. Stashchuk O.V., Shmatkovska T.O. Profitability of Agricultural Enterprises in Ukraine (On the Case of Lviv Region): Assessment of Trends and Interdependencies. *British Journal of Economics, Management & Trade*, 2017. Vol. 16(1). P. 1–16. URL: http://www.journalrepository.org/media/journals/BJEMT_20/2016/Dec/Shmatkovska1612016BJEMT28637_.pdf (accessed 20 October 2020).